

NORGES HØYESTERETT

Den 3. juni 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Falch og Lund i

HR-2025-1028-U, (sak nr. 25-070064STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A

(advokat Sverre Hetland)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder oppnevning av bistandsadvokat i voldtektssak hvor det straffbare forholdet trolig er foreldet.
- (2) A ba 27. mars 2025 om å få oppnevnt bistandsadvokat etter straffeprosessloven § 107 a. Bakgrunnen var at hun hadde anmeldt en navngitt person til politiet for brudd på straffeloven (1902) § 195 (seksuell omgang med barn under 14 år). De anmeldte forholdene skal ha funnet sted i perioden 1980–1982, da A var 11–13 år gammel. Politiet skal etter det opplyste ha opprettet straffesak.
- (3) Haugaland og Sunnhordland tingrett avsto 4. april 2025 begjæringen under henvisning til at det straffbare forholdet åpenbart er foreldet. A anket beslutningen og anmodet om omgjøring, noe tingretten ikke fant grunn til.
- (4) Gulating lagmannsrett avsa 23. april 2025 kjennelse der anken ble forkastet med samme begrunnelse.
- (5) A har anket kjennelsen til Høyesterett med påstand om at lagmannsrettens kjennelse oppheves. Anken gjelder lagmannsrettens tolkning av straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav a og tredje ledd, samt saksbehandlingen. Som saksbehandlingsfeil er anført mangler ved begrunnelsen.
- (6) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken gjelder lagmannsrettens lovtolkning og saksbehandling. Dette kan utvalget prøve, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 2 og nr. 3.
- (7) Det følger av straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav a at «[f]ornærmede har rett til å få oppnevnt bistandsadvokat i saker ... om overtredelse av» blant annet straffeloven § 299 (voldtekt av barn under 14 år). Henvisningen må anses å omfatte saker om overtredelse av den tidligere straffeloven (1902) § 195, se Prop.64 L (2014–2015) side 136.

- (8) Paragraf 107 a første ledd bokstav a gir fornærmede «rett» til å få oppnevnt bistandsadvokat når det foreligger *en sak* om overtredelse av ett av de oppregnede straffebudene. En sak vil foreligge når forholdet er anmeldt til politiet, se Rt-2014-291 avsnitt 9. Det stilles i loven ingen vilkår til sannsynligheten for at det er begått en straffbar handling, og heller ikke til sannsynligheten for at alle straffbarhetsvilkårene er oppfylt.
- (9) Lovteksten gir derfor ikke selv grunnlag for å avslå begjæringen om oppnevning av bistandsadvokat med den begrunnelse at det straffbare forholdet åpenbart er foreldet, slik lagmannsretten gjorde. Spørsmålet er derfor om lovregelen skal fortolkes innskrenkende.
- (10) Lovforarbeidene gir ingen holdepunkter for en slik innskrenkende tolkning.
- (11) Både tingretten og lagmannsretten har vist til Rt-1999-2005. Der kom kjæremålsutvalget til at fornærmede ikke hadde et ubetinget krav på å få oppnevnt bistandsadvokat etter at politiet hadde henlagt saken. I Rt-1999-254 kom utvalget til at fornærmede etter omstendighetene *kan* få oppnevnt bistandsadvokat selv flere år etter domfellelse for voldtekt.
- (12) Det følger av disse avgjørelsene at fornærmede ikke har en ubetinget rett til å få oppnevnt bistandsadvokat etter at saken er avsluttet. Avgjørelsene fra kjæremålsutvalget har imidlertid *også* gitt grunnlag for underrettsavgjørelser som bygger på at fornærmede heller ikke har en ubetinget rett på bistandsadvokat når det straffbare forholdet åpenbart er foreldet, se for eksempel LB-2014-49973 som lagmannsretten viser til.
- (13) Ankeutvalget er ikke enig i at den rettspraksis som foreligger, gir grunnlag for – uten støtte i lovens ordlyd – å avslå en begjæring om oppnevning av bistandsadvokat fordi det straffbare forholdet åpenbart er foreldet. Den høyesterettspraksisen som foreligger gir grunnlag for å avslå begjæringen når det ikke lenger foreligger en sak. Men den gir ikke grunnlag for å avslå begjæringen fordi straffansvaret er bortfalt – dersom og så lenge det er en straffesak til behandling.
- (14) Lagmannsretten har derfor bygget på en uriktig tolkning av straffeprosessloven § 107 a første ledd bokstav a. Kjennelsen må av den grunn oppheves.
- (15) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Ingvald Falch
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Christian Lund
(sign.)